

СВАБОДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЭТА

Выдаецца на беларускай мове Янкі Купалы, Максіма Гарэцкага, Антона Луцкевіча без уліку пастановы СНК БССР ад 1933 году.
Дасланныя матэрыялы рэдакцыя не рэцензуе і не вяртае.
Думка аўтара не абавязкова супадае з меркаваннем рэдакцыі.

Адрас для карэспандэнцыі й паштовага пераказу грошай на падпіску:
220045, Менск, п/с 17, сп. Сабаленку Алею Міхалавічу. Умовы падпісі
зъмешчаныя на стар. 6.
Выпусканца штотыднёва (затрымкі — вымушаныя) з 1990 г.

ТРЫ ЗАЎТРА БЕЛАРУСІ:

1. Новы саюзы дагавор (15+1: рэспублікі плюс цэнтар). Беларусь працягвае быць аб'ектам чужых інтэрсаў, падпрадкаваная «моцнаму цэнтру», з сваім марыянеткам урадам.

Абраўшы гэтае заўтра, мы абіраем жорсткую дыктатуру КПСС, якая праз надзвычайнай становішча захавае сваю ўладу і ўедзе ў рыначную эканоміку на пакутах і згаленіні народа.

2. Вялікая, малая, белая («Российский союз», прапанаваны А. Салжаніцыным). Беларусь вяртаецца на 100 гадоў назад, каб зноў стаць безгаслосяў ускрайнай абноўлене моцнае Расейскае імперыі. Пэрспектывы: страта ўсялякай адметнасьці (мы зноў — Северо-Западны край), пакуты і згаленінне народа.

На карце новай Вялікай Рэsei ўсю Беларусь накрые адзін маленькі знак — знак радыяцыі.

3. Балтыйска-Чарнаморскі саюз (прапанова БНФ).

Пяць рэспублікай — Эстонія, Латвія, Літва, Беларусь і Украіна — ствараюць свой агульны рынак на ўмовах поўную роўнасці, каб разам інтэгравацца ў сусветную эканоміку. Мост праз усю Эўропу на шляху транскантынентальных транзітаў стане гарантый ад любых блакадаў і зарука росквіту. Такі саюз — моцны геапалітычны фактар паміж абноўленай Нямеччынай і абноўленай Расеяй.

У гісторіі падобны саюз існуваў амаль 5 стагодзідзяў. І гэта быў залаты век для Беларусі.

Разъвітанье зь Леніным

Існуе думка, што Леніна чакае свой ХХ звезд. Але хто яго будзе праводзіць?

Сталін хаваўся за помнікі Леніну. Помнікі Сталіну былі ўжо ненадзейна абаронаю і хутка пайшли на перападліку. За каго ж схаваюцца верныя ленінцы, калі не застанецца бронзавага Ільліча? За «валюнтарыста» Хрушчова? За абчаплянага ардэнамі з галавы да пятаў Ільліча № 2? За генбіста тав. Андропава? За тав. Чарненку, за якога на здолелі скавацца (памятае ТАССаўская фота?) нават тыя, хто перастаўляў генсеку ногі, калі той прыйшоў на выбарчы ўчастак галасаваць за самога сябе?

У наступным нумары беларускай газэты СВАБОДА чытайце цалкам эсэ Уладзімера Арлова «Разъвітанье зь Леніным».

Беларусі патрэбны геній

СУЧАСНЫЯ НАТАТКІ

Прызнаючы вяршэнства агульначалавечых каштоўнасцяў над клясымі, усё больш людзей пачынае адмаліць наслілье як фактар грамадзкага прагрэсу. Падобна, у гэтым галоўная асаблівасць нашага часу. Але частка людзей успудзілася: якую тады афарбоўку набудзе гісторыя Рэsei, той Рэsei, якая вайной, прымусам далучала да сябе народы? Гора, дыкіе горы. Глядзішь, беларусы кінуць услаўляць карную місію Суворава, а потым і наогул становіць напаўняць рэальным зъвестам Дэклярацыю аб сувэрэнітэце.

Сацыялістычна ідэя не перамагла імперскую. Гэтак і новае мысльенне альбо пройдзе, альбо на пройдзе праверку імперскай ідэяй. Ужо сёньня цяжка разважаць пра вяр-

[Далей глядзі стар. 4].

ФІРМА БЕЛАРУСАЎ У ПОЛЬШЧЫ «БІАПОЛ». ГЛЯДЗІ СТАР. 3

V I A P O L

PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO - HANDLOWO - USŁUGOWE Sp. z o.o.

02-516 WARSZAWA

ul. Starościnska 1^в

Tel. 48(22) 483061

Сэсія Сойму БНФ

Чаргавае паседжанье Сойму БНФ пачаў у канфэрэнц-зале Дому літаратара Вінцук Вячорка. Ен адчытаў реферат пра этнічнае беларускае насельніцтва за межамі БССР.

«Сойм БНФ «Адраджэнне», сказана ў прынятай на гэтую тэму ўхвале, — выказвае заклапочанасць лёсам этнічнага беларускага насельніцтва прылеглых да БССР тэрыторый: Беласточчыны, Віленшчыны, Дзіўвіншчыны, паўднёвай Пскоўшчыны, Смаленшчыны, заходнай Бранішчыны. На гэтых тэрыторыях паўстае этнічная, рэлігійная, сацыяльна-еканамічнае напружанасць; аказаўшыся перыфэрыйнымі абшарамі суседніх дзяржаваў, гэтыя землі асуджаныя на гаспадарчую адсталасць, а насельніцтва — на асіміляцию. Частку этнічна беларускіх тэрыторый за межамі БССР напаткала чарнобыльская бяда».

Сп. Вячорка распавёў пра свае контакты з Смаленскім народным фронтом, пра сваё аптытанье смаліянаў — як яны стаяцца да вяртання ў межы Беларускай Рэспублікі (каля 50 працэнтаў — станоўча), пра эканамічныя ды сацыяльныя беды беларусаў па-за БССР. Беды ў нас адноўлявяцца, таму ратавацца трэба разам.

Віктар Івашкевіч прывёў факты знявечанья беларускіх хлопцаў у савецкай арміі. Сойм ухваліў заклік да прызываўнікоў, іх бацькоў і да Вярхоўнага Савету БССР: прызываўнікам не прыходзіць на прызываўную ўчастку, пакуль Вярхоўны Савет ня прыме пастанову пра службу на тэрыторыі Беларусі і магчымасць альтэрнатыўнае службы.

Мы заклічам, а яны пойдуць, — сказаў Сымон Сыўістуновіч, — бо пагражае турма. Ня пойдуць, — запярэчыў яму Уладзімер Крукоўскі. Паміж адмовай служыць і турмой — вялікая адлегласць.

Сойм прыняў таксама ўхвалу пра палітычную сітуацыю і задачы БНФ, дзе паміж іншым сказана:

«Сойм БНФ «Адраджэнне» пацвярджае імкненне нашага руху да адраджэння незалежнай і демакратычнай Беларусі. Сойм занепакоены ходам

падзеяў у Рэспубліцы. Рэальная ўлада застаецца ў руках КПСС — КПБ... Парлакратыя ж тэрмінова перамапоўвае гіганцкія фінансавыя сродкі КПСС — КПБ у сферу прадпрымальніцтва, на вачох скамунізаваных саветаў захоплівае нерухомую маёрасць...

Сойм уважае, што БНФ «Адраджэнне» павінен узяць на сябе палітычную ініцыятыву ў ажыццяўленіі наступных заходаў.

ДЭКАМУНІЗ А Ц І Я эканамічнага, палітычнага і культурнага жыцця ў Рэспубліцы: прымусавое адчужжэнне ў карысць місцавае ўлады маёрасці КПСС — КПБ; заканадаўчая забарона партыйнай дзейнасці на прадпрыемствах, ва ўстановах, у вайску, у КГБ і МУС; роспуск усіх саветаў і правядзенне выбараў ва Усебеларускі Устаноўчы Сойм на шматпартыйнай аснове; ачышчэнне дзяржаўнай культуры дзейнасці, адкуяты 1-выхаваннія ад камуністычнай ідэалёгіі; дэмантаж помнікаў ідэолагіям і практикам камунізму...

Паколькі дзяржаўныя органы ў прынцыпе ня могуць цэнтралізавана заўсіпечыць жыхарам Рэспублікі годнае існаванье, неабходна перадаць дзяржаўную ўласнасць грамадзянам Беларусі, ускладышы такім чынам на іх саміх асноўны клопат пра свой лёс. Прыватизацыя дзяржаўнай уласнасці павінна адбыцца пераважна бяз выкупу, з распродажам толькі яе часткі. Прыватная ўласнасць павінна стаць пануючай формай уласнасці на Беларусі. Права прыватнай уласнасці, яе недатыкальнасць павінна стаць эканамічнай асновай правоў чалавека ў Рэспубліцы.

Сойм лічыць, што беларускі ШЛЯХ ДА НЕЗАЛЕЖНАСЦІ — гэта прыняцьце пакету адпаведных законаў (пра грамадзянства, пра мытнью службу, пра абарону і інш.); забарона дзейнасці ў Рэспубліцы палітычных сілаў, кіраваных з замежных асяродкаў; роспуск КГБ як краятуры КПСС і Масквы; вывад савецкага войска з Беларусі; нядзел на Савецкім дагаво-

(далей глядзі стр. 3).

Паўлюк Задзірасты ў «Шпільках»

У 25-м нумары польскага часопіса «Шпількі» зъмешчаны пераклад самвыдатайскай беларускай паэмы Паўлюка Задзірастага «Нарабілася бяды у нядзельку на Дзяды». Гэта паэма — пра разгон уладамі мірнае дэмантараты ў Менску 30.X.88 — упершыню была зъмешчаная ў бібліятэчны «Студэнцкай думкі». Аўтар польскага перакладу і прадмовы ў «Шпільках» Чэслай Сенюх.

Беларуская каталіцкая грамада

У Менску адбыўся сход Менскай каталіцкай грамады. Сход абраў касцельную Раду і Арганізаційны камітэт дзеля стварэння Беларускай каталіцкай грамады. У камітэт увайшлі С. Абламайка, В. Барташэвіч, Д. Бічэль, І. Вашкевіч, Ч. Вайткевіч, М. Купава, Я. Шунайка, Ф. Янушкевіч ды іншыя. Арганізатэту выдаў адоўзу, дзе, у прыватнасці, сказана, што «каталіці і праваслаўныя сівтары над палітычным упывам суседніх дзяржаваў падзялілі беларускі народ на «палякаў» і «рускіх». Нават памерлы беларус ужо назаўсёды атрымлівае надмагільныя кріх або камень з рускімі польскімі надпісамі».

Арганізатэт БКГ рытуе статут, праграму і ўстаноўчыя звязкі.

Тэлефон для сувязі: 62-73-43 да 22.30. Астаповіч Антось Уладзімеравіч. Адрасы: 220116, Менск, п/с 59, БКГ і 220007, Менск, п/с 21, БКГ.

Новыя штрафы за сымболіку

ЛЕПЕЛЬ. Тут адбыўся мітынг «Незалежная Беларусь». А перад тым, калі гэты мітынг санкцыянуваўся, старшины гарыканкаму Ул. Ганчар папярэдзі арганізатора мітынгу Ул. Шушкевіча, што той будзе аштрафаваны за выкарыстаньне бел-чырвона-белага сцягу. Аргумантаў ён тым, што Дзяклярацыя аб сувэрэнітэце Беларусі, якая прызнае гістарычную сымболіку, для Лепля не закон.

Участковы інспектар склаў на Ул. Шушкевіча пратакол за выкарыстаньне на мітынгу двух бел-чырвона-белых сцягоў.

Сустрэча ў Белавежы

З 5 па 8 кастрычніка ў м. Белавежа (Беласточчына) праходзіў Беларускі сымпозіум «Белавежа-90». Сустрэча была навукова-практычная ды злучыла трох бакі: беларусаў з БССР (БНФ, Менск), з Беласточчыны (БДА), і з эміграцыі (Злучаныя Штаты, Вялікая Брытанія, Францыя). Дэлегаты ўзначалілі Зянон Пазняк, Сакрат Яновіч і Янка Запруднік.

Абміроўвалі палітычную будучыню Беларусі; шляхі дасягненія незалежнасці; дачыненіі з суседзямі ды проблемы беларускага меншасці на сваёй этнічнай тэрыторыі за межамі БССР; рэлігійнае пытанье ў Беларускай Рэспубліцы й на Беласточчыне.

Алесь Лукашук выйшаў з партыі

Ведамы беларускі публіцыст, які піша пра стаўлінскі злачынствы, былы супрацоўнік «Звязды» Алесь Лукашук пакінуў шэрагі КПСС.

Усім, хто ахвотны выехаць за мяжу на вучобу, працу, лячэйнине альбо эміграцию, пранануем даведнік «АДРАСЫ І ТЭЛЕФОНЫ ЗАМЕЖНЫХ ПАСОЛЬСТВАЎ У СССР».

Кошт 5 рублёў
Звязтайцяся на адрас:
220012, Менск,
п/с 126.

Лінейка пратэсту ў Нароўлі

Лінейка пратэсту патрапавала хутчайшага адсяленія, роспуску Вярхоўнага Савету БССР і новых выбараў, апублікаваць дадзеныя матэрыяль-

ных стратаў, якія мы панеслі з-за блякады Літвы. Удзельнікі лінейкі выказалі недавер старшыні райсавету Н. Н. Лапцеву. У знак пратэсту супраць дрэннага вырашэння чарнобыльскае праблемы ўдзельнікі лінейкі паставілі не пускаць дзяцей у школу на працягу першага тыдня навучальнага го-ду.

С. Хмара — Б. Ельцыну

Прэзыдэнт Камітэту Вольнае Беларусі С. Хмара накіраваў Б. Ельцыну Зварот, у якім адзначыў: «у межах Вашае Рэспублікі знаходзяцца беларускія этнічныя гістарычныя землі, разам са старой стаціяй стараветнага Беларускага Княства — Смаленскам, стаўшым на кароткі час першай стаціяй Беларускай Савецкай Рэспублікі 1920 году, як і часткай абвешчанай у 1918 годзе Беларускай Народнай Рэспублікі». Сёння, — кажа С. Хмара, — калі Расейская Рэспубліка абвясціла свой суверэнітэт, першым слушным крокам будзе:

«1. Увядзенне ў школах, у грамадзкіх і юрадных установах беларускай мовы побач з расейскай.

2. Утварэнне са Смаленскай, Бранскай і заходніяй часткай Пскоўскай вобласці адной асобнай адміністрацыйнай і эканомічнай адзінкі — Усходніх Беларускага Краю ці Смаленскага Краю з сваім асобным выбарным краёвым ворганам.

Прызнаныне ўсім аўтахонным жыхарам Усходніх Беларусі іхняга нацыянальнага беларускага імя з аўтаматычным упісанынем імя «беларус» у дзеяний дакументы...»

7 лістапада — насустрач танкам

БНФ распаўсюдзіў улётку з заклікам да менчукоў 7 лістапада а 10.00 сабрацца на плошчы імя Якуба Коласа. Мы на хо-чам браць удзел у піры ў часе чумы, — гаворыцца ва ўлётцы. — Камуністы бразгатам зброе будуть сьвятаваць чарговую, га-давіну сваёй захопу ўлады. Выйдзем на вуліцы, каб засвядчыць канец ка-мунізму.

Аnton Luцкевіч у «Нёмане»

У ліпеньскім нумары часопіса «Нёман» надрукаваны разъезды з кнігі гісторыка і публіцыста, сталага аўтара СВАБОДЫ Anatola Сідарэвіча «Аnton Luцкевіч». Гэта па-сутнасці першая са-праўдная палітычная гісторыя Беларусі XX стаго-дзядзя — пра тое, якія як ствараліся, існавалі і зынкалі на Беларусі дзяржаўныя ўтварэнні, палітычныя партыі, выданыі і суполкі новага часу, што такое БНР і што такое БССР, што такое БСГ і КПБ. З кнігі Сідарэвіча бяз шlamu бальшавіцкае ідэалёгіі даведаемся пра лёс і асобы выдатных дзе-ячоў Беларусі, якія ў большасці былі рэпрэса-ваны і абылганыя так званымі «савецкімі гісто-рыкамі».

У 13.00 пачнецца футболь

Пра гэта даведаліся сябры Хойніцкай групы падтрымкі БНФ перад мітынгам, які быў дазволены ім на мясцовым стадыёне з 12.00 да 16.00. Мітынг адбыўся побач са стадыёном. Утвораны страйкавы камітэт. (Паводле Алеся Яўсейнікі).

«Белая Россия» на Беларусі

У Менску распаўсюджа-ная ўлётка «народно-православнага союза «Белая Россия». Улётка скіравана супраць Дэкларацыі пра суверэнітэт Беларусі.

(Далей глядзі стар. 6).

Да візыту К. Скубішэўскага

Каля польскага генконсульства ў Менску 15 кастрычніка міністра замежных спраў Польшчы К. Скубішэўскага сустрэў пікет БНФ з лёзунгамі ў падтрымку беларусаў Беласточчыны.

Памёр Mіхал Дубянецкі. Ён адзін быў варты многіх у сёньняшнім беларускім Адраджэнні. Ягоным жыцьцём, як нічым іншым, акуплена праўда пра Беларусь у БССР. Вечная памяць!

СВАБОДА.

Фірма беларусаў у Польшчы

«Бянополь» можа даставіць Вам на выгодных умо-вах наступныя тавары, прадукаваны ў славутых сусветных фірмах:

- кампьютары, пэрыфэрыйныя і дадатковыя ўстаноўкі;
- магнітавіды і здымальнікі відеа;
- телефонныя аппараты, тэлефаксавыя ўстаноўкі і ксэрографы;
- касеты відеа і аудыа;
- аднаразовыя мэдыцынскія шпрыцы;
- хірургічныя рукавіцы, скальпелі, прэзэрватывы і г. д.
- ўстаноўкі для апрацоўкі драўніны;
- машинныя ды ўстаноўкі для абсталівання кухняў у рестаранах;
- розныя іншыя тавары шырокага выкарыстан-нія.

У першую чаргу фірма «Бянополь» реалізуе заказы вялікіх колькасцяў тавару онтам. Аплаты ў валюце альбо ў рублях 5 катэгорыі (трансфэрныя — сымбаль 899).

Фірма зацікаленая ў пакупцы розных тавараў на Беларусі.

Запытаны ды прапановы кіруйце на адрес, што зъмешчаны на першай старонцы ў гэтым нумары газеты СВАБОДА.

Кіраўнік фірмы Аўген Салагуба.

Сэсія Сойму БНФ

(Працяг са стар. 2).

ры і заключэнне прымых пагадненняў з іншымі дзяржавамі, найперш з бывшымі савецкімі рэспублікамі.

Сойм прапануе суполкам, Радам БНФ, дэпутатам ад БНФ:

— ствараць апазіцыйную фракцыю БНФ і на-далей на браць на сябе адказнасці за антынародныя рашэнні саветаў...

— згуртавацца са страйкавымі камітэтамі, спрыяць іхнім каардынаваным, вылучэнню палітычных патрабаванняў;

— каардынаваць дзейнасць з усімі палітычнымі сіламі, якія стаяць на грунні незалежнасці і дэкамунізацыі Беларусі;

— распачаць стварэнне сеткі грамадзянскіх камітэтаў для рэгістрацыі грамадзянаў Беларускай Рэспублікі — выбаршчыкай будучага Установчага Сойму;

— утвараць вайсковыя камісіі пры радах БНФ,

неадкладна распачаць кампанію пратэсту супраць пераводу савецкага войска з Усходніх Эўропы на Беларусь, супраць савецкіх ядзерных базаў на Беларусі, прызыву беларускіх юнакоў на службу ў імпэрскую армію; патраба-ваць альтэрнатyнай слу-жбы на будаўніцтве жыльля для чарнобыльскіх пе-расяленцаў і ў войску бе-

ларускага МУС, стварэння беларускага прафесійнага войска;

— разгарнуць асьвет-ную працу праз лекто-ры, лягучыя універсітэты, сэмінары па пытаннях эканомікі, палітыкі, нацыянальнай гісторыі ды культуры;

— узяць пад кантроль выкананніе мясцовыімі ўладамі Закону аб мовах;

— байкатаваць падпіску на пэрыёдыку КПСС, падтрымаць падпісай «Навіны», «Свабоду», «ЛІМ», «Наша слова», непартый-ныя беларускамоўныя выданыні.»

Таксама Сойм прыняў ухвалу пра палітычную пэрспэктыву Беларусі, ухвалу з патрабаваннем неадкладнай поўнай рэабілітацыі беларускага вязыня сумлення Mіхася КУКАБАКІ, выплаты яму кампенсацыі за 17 гадоў зыняволенія ў турмах і психіятратычных шпіталях і магчымасці пасяліца на Бацькаўшчыне, ухвалу аб рэлігійных дачыненіях на Беларусі:

«Дбаючы пра адраджэнне беларускай нацыі, яе культуры і маралі, Сойм БНФ «Адраджэнне» падтрымлівае аднаўленне ўсіх хрысьціянскіх канфесіяў на беларускай нацыянальна-культурнай і моўнай аснове і выступае за іх самакіраванне ды незалежнасць ад зынешніх палітычных сілаў».

Беларусі патрэбны геній

(Працяц са стар. 1)

шэнства агульначала-
вежых каштоўнасцяў і
адначасова змагацца з
нацыянальным адра-
дженнем.

* * *

У 1987 годзе, улет-
ку, на рэспубліканскай
выставе кветак у Пала-
цы мастацтваў экспа-
навалася кампазіцыя
менскіх школьнікаў
«Чарнобыль». Чырво-
ныя кветкі ў круглым,
як зямні шар, кошыку.
І засохлая галінка, што
тырчэла зь яго.

Тады здавалася, што
кампазіцыя з кветак —
справа даречная...

Цицер і Дэкларацыю
аб сувэрэнітэце шмат
хто палічыў своеасаблі-
вай кветачнай кампазі-
цыяй.

Каб чатыры насьля-
чарнобыльскія гады мы
мелі сапраўдны сувэр-
нітэт, дык не ператва-
рыліся б у матэрыйял
для эксперыменту.

* * *

Яшчэ ў часе другой сусвет-
най вайны наукоўцы з Калі-
форнійскага Ініцыятузу ў
Боркли ўзялі сабе за мэту вы-
світліцца, якія псыхалагічныя
перадумовы розкрываюць даб-
развотныя паслугаўчыя дыкта-
тарам. Здаецца, тады і зья-
віўся термін «гутарытарная
асоба». Так быў названы тып
чалавека, які спалучае ў сябе
агрэсіўнасць, нецярп-
масць да іншых і пачы-
васць да ўладаў, гатоўнасць
падпрадкоўвацца ім.

Беларусь часоў перабудовы —
найлепшы паніон для вы-
прабавання «гутарытарных
асобы». З аднаго боку, у Са-
юзе здзяйлілі прыклад патрэб-
ных астраваў пачынацца і да-
варту, з другога боку —
трэба вельмі непрызнаць ста-
віца да сухічынікаў, каб
гэдамі замоўчыць маштабы
чарнобыльскае небясъпекі.

* * *

«У нас усё нармаль-
на, радыяція небяспе-
кі для насельніцтва не
уйўляе...»

Якому б начальніку
даць, на подпіс гэтыя
словы? Гады два таму
амаль усе яны падпіс-
валіся, ківаючы на
«моцны цэнтар».

* * *

Дык што такое «моц-
ны цэнтар»?

Апаратчыкі, старшы-
ні калгасаў разважаюць

пра эканамічную ўза-
мазалежнасць, пра за-
ходнеўрапейскую інтэ-
грацыю, не тлумачачы
аднак, чаму заходнеў-
рапейскай краіны ня
страчаюць свае сувэ-
рэннасці, а мы ёсць да-
гэтуль ня маєм.

Які туман! Навукоў-
цы гавораць яшчэ, што
навукова-тэхнічны праг-
рэс дыктуе цэнтраліза-
цыю, што дэцэнтраліза-
цыя падобная да княс-
кіх ўсобіцаў...

Дык што такое «моц-
ны цэнтар»?

Каб меліся на ўвазе
передавыя пазіцыі, наприклад, у навукова-
тэхнічным прагрэсе, то
чаму б яго выбраць
«моцны цэнтар» у Япо-
ніі? Але Японія забясь-
печвае свае передавыя
пазіцыі без таго, каб
кантроліваць іх урад.
Прысылаць нам свае за-
коны. Зрэшты, увесь
свят гандлюе, мае ка-
апаратуры ўсю сувязі, не
зильваючыся пры гэтым
у вадну дзяржаву.

Справа не ў навуково-
ва-тэхнічным прагрэсе,
не ў разывіцці, да
прикладу, філязофскае
думкі ці балетнага мас-
тактва. «Моцны цэн-
тар» якраз і азначае —
кантроль за нашым урадам,
прысылку нам сва-
іх законаў. І толькі.
Тут трэба разумець лі-
таральна: сіла — гэта
сіла. Яна дазваляе
зьбіраць даніну.

* * *

Наму давялося папаэзьдзіць
у камандзіроўкі ў «сталіцу»,
той добра вымушчы чыноўні-
кае племя. Паездкі былі зья-
візны з падніжнем, каман-
дзірованыя публікім вез у цэн-
тры гасцініц: вяндлікі, цу-
керкі, бутэлькі, дываны. [Боль-
шага не чапаю, чытайць ар-
тыкулы Гдзяна ды Іванова].

А што камандзірованы пу-
блікім атрымліваў? Звычайна,
узгадненіні і дэзвалы.

Такія сустэрчныя пляны можна
назіраць і ў дзяржаўных
маштабах. Мы ім адгружаєм
тавары, яны нам шлюць па-
перкі з пачаткамі.

Дарэчы, гербавая пячатка —
эта нешта накшталт скіптра
і дзяржаўны адначасна. Толькі
не царавы, а чыноўнікі, бо
чыноўнікі маюць «кармленін»
з узгадненіні і дэзволай.

Чыноўніцтва скінула Барыса
Ельцина, які замахнуўся быў
на сістму «кармленін». Але нечыноўны люд падтры-
маў яго. Напэўна, Барыс Ель-
цын не адмовіўся ад сваіх
намеруў, бо зноў выказаўца
за тое, каб дзяржаву буда-
ваць яго зверху, а зынізу.
Маўлі, на месцах людзі бы-

дуць вырашаць, якімі правамі
надзяляць цэнтру.

Такога ладу Расея яшчэ ня
ведала. Рэвалюцыйнага пе-
рамагы конкретных чыноўні-
каў, але не чыноўніцтва. И-
шчо ціпер да гэтага дойдзе?

* * *

Яшчэ раз паглядзеў
«Аптымістычную траге-
дыву». Асабліва азадачы-
ла тое мейсца, дзе камісар сцьвярджае, што
пalkавы камітэт прысудзі-
ў Важака да пакарання съмерцю. Камі-
сар працягнула матросу
Аляксею аркуш, дзе быццам бы быў напісаны
присуд — паглядзі, паць-
вердзі, скажы людзям, што ўсё прайдзе...

Матрос паглядзеў: замест прысуду — чисты аркуш паперы. Але матрос пацьвердзіў, зманіў сваім таварышам, вельмі даверлівым да папе-
рак.

Навошта ён зманіў? Каб спадабацца прыго-
жай жанчыне? Не, фільм сцьвярджае, што па-
ідэйных мэтывах, што для
панавання нейкай ня
вельмі ясна сформулява-
най ідзі.

Дагэтуль шмат хто
не дзе веры вачам сва-
ім і спадзяеца на той
самы міраж, які бліснуў
у камісаравых вачах у
адказ узрушанаму мат-
росу. Нават пасля міль-
ёнай і мільёнай неспра-
вядлівых прысудаў.

* * *

Адзін беларускі дэпутат,
які займае высокую
пасаду, напужаў амаль увесь наш Вяр-
ховы Савет. Ен падышоў да пікетчыкаў на плошчы перад До-
мам ураду і папытаўся,
чаму яны тут стаяць.
Нейкая жанчына, доўга
надумаючы, адказала:
«Каб вам плацілі столь-
кі, колькі мне, дык і
вы б стаялі!»

Як жа абураўся той
дэпутат у Вярховным Савеце! Маўлі, за
гроши, за вялікія гро-
ши стаяць на плошчы людзі.
Зашумелі апаратчыкі, якія пра-
цуюць, і апаратчыкі, якія
на пэнсіі, загулі пра
акулаў імпэрыялізму.
Тыя акулы прысылаю-
цься даляры, каб падкупі-
ці пікетчыкаў!

Нарэшце, іншы дэ-
путат, здаецца, Станке-
віч растлумачыў: «У
жанчыны маленькая
зарплата, вось яна і
з'вязацца да вас, жа-
ліцца вам! Каб вам
столькі плацілі... Столъ-
кі мала, а на столъкі
многа...»

Сыты галоднага пан-
ранейшаму не разумее.

* * *

На свайі першай прэ-
с-кансферэнцыі новы Старшыня Вяр-
ховнага Савету Армені Л. Тэр-
Петрасян заявіў: на працягу
70 гадоў узмоцнена праводзі-
лася думка, што Арmenія ня
здольная жыць самастойна.
«Ці ня нары гэта наукоўцы-
грамадзаніўцы лёталі зь Бела-
русы даўдзіць гэта армянамі» —
узынікла ў мяне жартуюная
згадка.

А калі сур'ёзна, дык замар-
даванае грамадзанства па-
сюлько адноўлькае, па-
сюлько безнаціянальнае...

* * *

І апошніяе тут...
Беларусі патрэбны
гений.

Думаю пра гэта, калі
у Вярховным Савеце
дэпутаты зноў спрача-
юцца пра культуру,
зноў абміркоўваюць вы-
нікі чарнобыльскае тра-
гедыі. Шмат прапано-
ваў, але неаэргіяль-
ных, вычытайных. Ці да-
дуць яны хуткі плён?

Дзе гений? У шэра-
гах нацыі, сярод сыноў
і дачок яе ёсьць такое
вольнае мейсца, такая
вакансія — для генія.

Мабыць, можна мець
і некалькіх геніяў,
двух, наприклад. Каб
першы сабраў зь зямлі,
з вазёраў і рак усе да-
чыста радыянукліды,
каб другі паднімі
на ўсіх адрадзіць культу-
ру нацыі. Кацэцей, фі-
зік — для выратавань-
ня цела, лірык — для
выратаваньня душы.

Але ж так ня будзе...
Як уратаваць душу
бяз цела? І што доб-
рае прынясе сывету це-
ла, калі згасце ў ім
душа?

Не, Беларусі патрэбны
адзін гений, які аб'яднае
розныя бакі на-
шага жыцця, і нас. Гэта палі-
тык, бо фізіку і ліры-
ку аб'ядноўвае паліты-
ка.

Беларусі патрэбны
геніяльны палітык.

Мікалай СЕРДЗЮКОУ

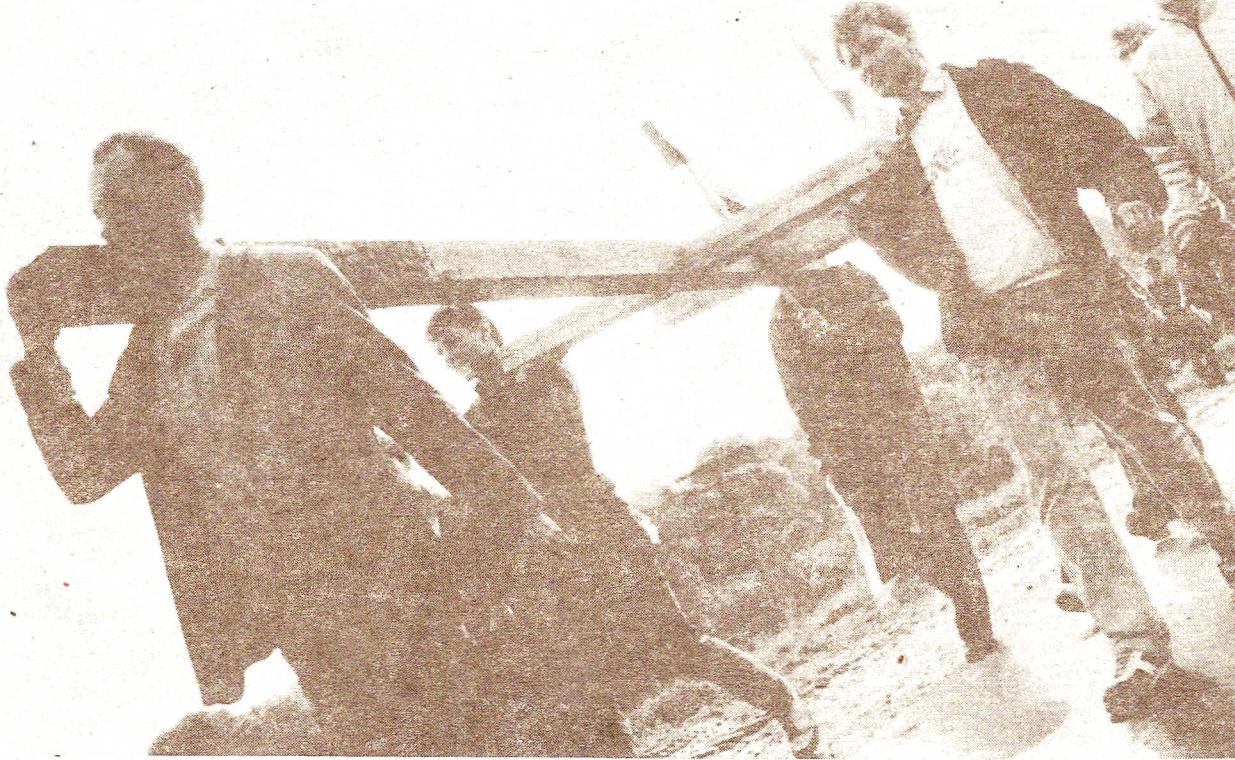
Акцыя СВАБОДЫ пад Воршай

8 верасьня на полі пад Воршай сябры рэдакцыі СВАБОДЫ разам з аршанцамі ўпершыню адзначылі славутую перамогу беларускага

войска над маскоўскімі захопнікамі. Першая памятка пра наших продкаў, абаронцаў роднае зямлі — шасціканцовы крыж пры дарозе

па-над зымялелаю рачулкай Крапіўнай.

8 верасьня. Запомніце гэты дзень.

Гэтак памятны крыж быў даступлены да Менску.
Фота А. Крыштаповіча

8 верасьня 1514 году недалёка ад Воршы адбылася адна з самых славутых бітваў паміж Старабеларускай дзяржавай (Вялікім княствам Літоўскім) і дзяржавай Маскоўскай.

Увабраўшыся ў сілу, Маскоўская дзяржава вяла тады ўжо чацвертую вайну за так званыя «исконы русские земли» — тэрыторыі Беларусі ды іншых народоў Вялікага княства. Москва і Свяцічанская Рымская імперыя ўтварылі ваенную кааліцыю. Саюзнікі давоміліся, што ў выніку посыпеху агрэсіі Масковія забярэ сабе землі Беларусі ды Украіны, а Імперыя —

тэрыторыю Польшчы. І калі ўлетку 1514 году вялізнае маскоўскае войска захапіла Смаленск, Старабеларуская дзяржава альнулася ў пагрозыльвым становішчы. Маскоўскі князь Васіль III ужо загадваў сваім ваяводам «прыгнаць да Масквы як быдла пугамі» нешматлікае беларуска-летувіскае войска і ўжо пасылаў гэтых ваяводаў далей на Беларусь.

Толькі на Бярэзіне спаткалі чужынцаў воі Вялікага княства, якія съпяшаліся на абарону краіны. Галоўная бітва адбылася пад Воршай, у месцы, дзе невялікая рабчулка Крапіўна упадае ў Дняпро.

Тут 8 верасьня 25-тысячнае войска беларускага гетмана Кастуся Астроўскага было заатакаванае 80-тысячнай маскоўскай конніцай ваяводаў Чалядніна і Галіцы. Бітва цягнулася ад раніцы да вечару і скончылася поўнай паразай маскоўцаў.

Вестка пра перамогу пад Воршай адразу абліцела Эўропу. Кааліцыя Москвы і хаўрусынікай адразу развалілася. Дэмаралізаваныя маскоўскія войскі паслабілі націск на Беларусь.

Памятай пра перамогу пад Воршай!

8 верасьня.

Адам ГЛЁВУС

Ф. С.

Ен — Скарына — самвыдатавец.

І за гэта

Ягоны партрэт вешаюць там,

Дзе раней вісела пляната

З тварам савецкага звыш-чалавека.

Ен — Францышак — друкаваў Біблію.

Пэчна, таму

Тысячы атэісту расфасоўваюць харчы

У бел-чырвона-чорных пакетах,

На якіх напісаны:

«500 — Францышак Скарына».

Ен — Ф. С. — пісаў на старажытна-беларускай мове.

Вядома, таму

Ягоны нашчадак гаворыць

З польска-расейскім акцэнтам

І жыве ў Канадзе,

Францышак Скарына быў лекарам.

Мусіць, за гэта

У ягоны гонар пераназвалі менскую вуліку,

Што сымвадзіць дэзынфікцыяй ды бэнзінам.

Мусіць, бо

Ен — Скарына — даглядаў каралеўскі сад.

Беларусы!

Народ наш, грамадзкасць съвету адзначаюць 500 ўгодкі Францышака Скарыны — славутага беларускага гуманіста, асьветніка, першадрукара.

Волат эпохі Адраджэння, вўтар першадрукаване беларускае Бібліі, Скарына запавядала нам высокі ідэал чалавечнасці — беларускісці — усечалавечнасці.

Сяноння народ Беларусі працярэблівае новыя пущыні свайго нацыянальнага Адраджэння: вартве забытую, разрабаваную і скажоную таталітарнай систэмай спадчыну разам з імёнамі сваіх мысльяроў і прароکаў; адраджае знявечане чужынцамі і дамарослымі рэнегатамі роднае мачырынскіе Слова; ладзіць сваю

дзяржаўную незалежнасць і суверэннасць; уздымае, нарэшце, перад съветам сваю патаптаную нацыянальную годнасць.

Скарынава съвята супадае з уядзеннем у жыцьцё Закона аб дзяржаўнасці беларускае мовы. Няхай жа ў нашым Беларускім Доме паўсюдна ажыве, загамоніць спрадвечнае слова беларускае. І кожан патрыёт ды паспрыяле святой усенароднай справе, да якое здавён нас паклікаў Вучыцель: «бо мяне міласціві Бог з гэтай мовы на съвет пусціў». Будзем вартыя Божае міласці й запавету Прарока свайго.

Управа Беларускага Народнага Фронту «Адраджэнне».
13 верасьня 1990 году
у Менску.

Як атрымаць СВАБОДУ?

Пішу Вам праездам, Езьдзю у Клічоўскі раён хаваць маму і выпадкова на тыльным баку кієска «Марожана» па вул. Чыгладзе, дзе жыве мой брат, прачытаў Вашу газету СВАБОДА. Яна мяне вельмі зацікавіла.

У мяне шмат знаёмых і сяброў зь беларусаў, якія жывуць на Урале і ў Паўночным Казахстане, і, як і я, зъбіраюца вярнуцца на Бацькаўшчыну, таму вельмі прашу паведаміць, каму даслаць гроши, каб атрымаць усе нумары СВАБОДЫ, якія ўжо надрукаваныя і будуть надрукаваныя дзялей.

Рыгор Лявонцьеў,
Чалябінск.

Увага!

Атрымаць СВАБОДУ Вы можаце, калі накіруеце адвольную суму грошай (з якой пасылья будзе вылічвацца кошт кожнага дасланага Вам нумару) паштовым пераказам на адрес: 220045, Мінск, п/с 17, Сп. Сабаленку Алеся Міхайлавічу. На бланку паштовага пераказу ў слупку «Для пісмовага паведамлення» пазначце, калі ласка, якія нумары газеты Вам даслаць з ранейшых альбо адкрыць на Вашае імя падпіску наступных нумароў СВАБОДЫ. Чакае мя!

Я некамсамолец

З этага году дзеля таго, каб падаць заяву на пэдагагічны паток любога факультetu БДУ, трэба мець накіраваны з гаркаму камсамолу. Этага не было нават у застойныя часы. Так што я, некамсамолец, ня маю права на тое што ва ўніверсітэт паступіць, але і заяву падаць. Чамусці ніхто не патрабуе накіравання, напрыклад, ад БНФ.

С. Сасноўскі.

Дзякую!

Сардэчна дзякуем за ахвяры на справу СВАБОДЫ, якія склалі Іван Пятроў з Маріеву і Марына з Менску — па 10 рублёў. Генрых Даміловіч з Вялікі — 15 рублёў. Жывімі людзямі жыве і наша Беларусь.

Талент

Асаблівым талентам славіцца карэспандэнтка «Сель-

ской газеты» Т. Бумажкова. А ў асаблівага таленту — асаблівия прыхільнікі. Хто такія? А Вы хіба не чыталі газету парткаму Менскага гадзіннікаўства завода «Мы і время»? Але ж, — скажа ўважлівы чытач, — у гэтай цікавай, баявітай газэце прозывіща Т. Бумажковай німа ні пад адной публікацыяй. Сапраўды, гэта так, і ўсё ж...

Вы не адчуле, што праз усе матэрыялы новае газеты чырвонай ніткай праходзіць адзін стыль, адзін дух, адзін почырк сапрэднага журналиста-прафесіянала, якога і бяз подпісу пазнаеш у любым выданні. Светаполгляд! Цэлы тыдзень сядзела Т. Бумажкова ў парткаме гадзіннікаўства завода літаральна ад званка да званка. А потым ізноў даводзілася ёй прыходзіць — ужо на экспедыцыю гатовага нумару. Рука майстра прыкладзена такім чынам да газеты і ў простыі і ва ўскосным сэнсе.

Нарэшце, хачу звязрнуцца да адміністрацыі гадзіннікаўства завода:

1. Паколькі выпуск газеты «Мы і время» будзе працягвацца, прашу выдаць Т. Бумажковай пастаянныя заводскія пропускі. Колкі можна хадзіць па разавых ды чакаць ля агенца прапускнога бюро!

2. Прапаную дырэктуру Менскага гадзіннікаўства завода Абрамчыку выдаць загад пра спыненне вытворчасці цыферблатаў з надпісам «Перестройка». Для іх больш падыйдзе надпіс «Вандэя».

Ігар Матавілаў.

«Белая Россия» на Беларусі

[Працяга са стар. 3].

Наших суайчыннікаў-расейцаў напалахала пэрспектыва аздзялення Рэспублікі ад СССР.

Між тым, беларуская незалежнасьць прадугледжвае

вольнае раззвіцьцё культуры ўсіх нацыянальных меншасцій.

Беларусі, пад якімі б сцягамі яны

ні выступалі, пад бела-

чырвонымі ці пад бела-сі-

не-чырвонымі, пад якія

заклікае адзінакроўных

сваіх братоў суполка «Бе-

лая Россия».

Расейцам па Беларусі трэба будзе па-

класыці шмат творчае пра-

цы, каб сарганізавацца

хоць бы так, як ужо сар-

ганізаваліся беларускія

палаікі.

Беларусі цяжка і не да нас

Паводле перапису 1989 у Мінску жыве 73 005 беларусаў. Але, на жаль, ня ўсё яны схільныя да згуртавання. З-за нізкея нацыянальнае съядомасці і з-за блізкасці Беларусі. Гэтым тлумачыцца, чаму пры вялікай колькасці беларусаў Мінскія таварыства беларускай культуры імя Францышка Скарыны мае сённяшні толькі калі 150 сябров.

Вадзіць нашай справе таксама адсутнасць памяшканья ды сродкаў, а з боку місцавае ўлады і з боку Беларускага Рэспублікі да нас — поўная аякавасць.

Але мы не западаем у распача, у нас ёсць нядзельная школка, пакуль — толькі 15 дзяетак, што месцоўская занітка ўніверсітету гісторыі ды культуры Беларусі, падзім розныя канцэрты і сустэрні.

Са студзенем мы стаўлі далучацца да справы іншых супольнасцяў. Першое наша звязанне зь беларус-белым сцягам на мітынгу, што быў прысьвечаны гадавіне Украінскай народнай Рэспублікі, выкіпала неўзядлікую сэнсацию. «Дайце паглядзець на жывых беларусаў», — казалі людзі. Мы ўсіхімалісі, але нам сур'ёзна дадавалі: «Мы маём на ўвазе супрайдныя беларусаў, якія па назыве.

Другое звязанне было 25 лютага на перадвірчым мітынгу «Дэмакратычнае Расея». Да нас падышодзілі сотні людзей. І пытліся, што гэта за сцягі, бо расейцы не ведаюць беларускіх сымбліяў. Мы ўшлі разам з Украінскім Рухам, бо іх больш за нас і яны пакуль больш актыўныя, а да нас, у свой чарод, убачыўшы Пагоню, далаўчылісі летьвіс. У летувісі ў Мінску няма ніякага аўтаданнія.

Потым быў іншы мітынг. І была гадавіна Чарнобыльская ка-

тастрофы.

Калі мы разам з Рухам начапілі пікетаванне Міністэрства атамнае энергетыкі, нас запрасілі на гутарку, дзе наімельнік міністру з дапамогай двух супрацоўнікіў пайтары гадзіні пераконаў нас, што нічога жахлівага не адбылося, а калі што і было, дык міністэрства не вінаватэ, а гроши вярнуць кельга, бо міністэрства мае іншыя крніцаў існавання.

Яны адмаўлялі тое, што ў Чарнобыльскай зоне плянуетца

захаваныя радыяактыўныя адыхады з Эўропы, толькі будзе, калі яны, вытворчасць па пераплаўцы металу з атамных станцыяў з мэтай аддзяліць «чысты» метал ад «бруднага». Хоць я й інжынер, не ўяўлюю сабе, як гэта можна зрабіць. Тут нейкая ма-

на. Урэшце я сказаў, што нашыя сябры на вуліцы ўжо хвалююцца, і тація на трапілі мы ў кандэз, і та-

му траба адыхадзіць.

Потым быў мітынг у парку Горкага. І калі я пачаў прамаўляць пра тое, што Беларусі няма сэнсу заставацца ў складзе Саюза, па ўсім парку з узмацнілікай загрымелі музыка. І мы пайшлі ў іншее месца, на ўкраінскую набажэнстві.

Дарэчы, у савецкіх сродках Інфармаціі вакол Беларусі і беларускі спрабаў — поўнае замочванне. Толькі ў апошні час нешта звязалася. А так, калі друкунцы здымкі з якога мітынгу, дык прападаюць нашыя сцягі. Мы дакладна ведаєм, што вось гэтыя людзі стаялі побач з наім, яны ёсць, а нас няма. Відаць, не жадаюць разбурыць той вобраз «кузорна-паказальнай» каленіі, які зрабілі з Беларусі. Звычайні абывател перакананы, што беларусы жывуць добра і нічога ім на гэта.

Вялікі ўціск мы адчуваем з боку дзяржавы — патрыятычных расейскіх таварыстваў і актывістак «Памяці, Тытулі, Героі». Яны заклікаюць у паплечнікі — змагацца са «смутнінамі».

Мы адмаўляемся, але ахвона ходзім да іншых «нацыяналаў». Хадзілі да грузінай на гадавіну Тбіліскага бойні 9 красавіка, да армянай — на гадавіну генаціду г. Д. Цяпер нас ужо ведаюць і, бадай, паважаюць за ўраўнаважанасць і спагаду.

Бралі мы ўдзел і ў Мінскім съядце славянскай пісьменнасці. Але на ўсім нам гэтае съядце спадабалася, бо было занадта «маскоўскае».

Што далей? Патрэбнае памяшканье, трэба стварыць кааператыв. Тады мы зможем зарабіць нейкія гроши, пашырыць сваю дзейнасць і дапамагчы Беларусі. Бо ёй зараз вельмі цяжка і таму, дарэчы, не да нас.

Алесь Драянкоў,
Масква.
На здымку: нядзельная школка.

Арганізацыі і прыватныя асобы могуць заключыць дамову на распаўсюджванье беларускіх газет СВАБОДА. Звяртайцеся, калі ласка, па тэлефонах:

БАБРУЙСК — 3-22-63

(Сп. Аляксей);

БАРАНАВІЧЫ — 6-33-26

альбо **5-32-78**

(Сп. Павел);

ВІЛЬНЯ — 62-07-20 ці

73-84-75 (Сп. Хведар);

ВІЦЕВСК — 4-53-22

(Сп. Валера);

ВІЛЕЙКА — 5-56-83

ці **5-56-56** (Сп. Наталья);

ГАРОДНЯ — 44-01-27

ці **45-22-54** (Сп. Данута);

ГОМЕЛЬ — 55-79-03

(Сп. Андрусь);

МАЗЫР — 2-42-09

(Сп. Лявон);

МАЛАДЭЧНА — 7-72-26

(Сп. Тадэвуш) пасля

18:00;

МЕНСК — 34-42-78

(Сп. Алесь) і **24-70-59**

(Сп. Вадзім);

ПОЛАЦАК — 4-47-05

(Сп. Уладзімер) з **21:00**

да **23:00**, апрош аўторку ў чацьверу.

РЫГА — 28-85-23 ці

37-54-12 (Сп. Сяржук).

Калі Вы жадаецце зымасціць Вашую рэкламу на старонках беларускіх газет СВАБОДА, звяртайцеся, калі ласка, па тэлефоне **34-42-78** (Сп. Алесь).

Рэдакцыя беларускіх газет СВАБОДА мае ў распаўсюджвае наступныя незалежныя выданні:

ЛІТАРАТУРА-1

ЛІТАРАТУРА-2

зборнікі твораў новых беларускіх літаратаў. Кошт аднаго асобніка — **3 рублі.**

КСЭРАКС БЕЛАРУСКІ-1

КСЭРАКС БЕЛАРУСКІ-2

літаратурныя зборнікі літаратаў з Наваполацку. Кошт аднаго асобніка — **2 рублі.**

ДЗЕНЬ ВОЛІ-90

святочнае выданніе да 72-й гадавіны аўгустынія незалежнай Беларускай Народнай Рэспублікі. Кошт — **30 кап.**

КУПАЛЬСКАЯ ПАШТОУКА

кошт — **30 кап.**

Усе гэтыя выданні можна атрымаць, даслаўшы гроши паштовымі пераказам на адрес: **222690, Менская вобласць, Слуцкі раён, вёска Новы Сьвержань, завулак Стагунскі, д. 20, Сп. Тулейку Міхаю Уладзімеравічу.**

Бліжэй да СВАБОДЫ

Мы ў рэдакцыі атрымалі шмат лістоў з пытаннем: якой мовай вы пішаце?

Адказ не складаны. Реч у тым, што ў прыродзе існуўць дзве падобныя літаратурныя мовы: беларуская і беларуская савецкая.

На беларускай мове размаўлялі нашы дзяды й бацюлі. Гмы гаворым з нашымі дзецімі па-беларуску. На беларускай мове пісалі і выдавалі свае творы Купала, Багданович, Гарэцкі, на ёй — уся наша літаратурная клясыка, на ёй дагэтуль пішуць і выдаюць газеты ды кнігі беларусы на эміграцыі. Галоўныя прынцыпы беларускіх мовы — як гаворыцца, так і пішацца.

Беларуская савецкая мова — гэта штучнае ўтварэнне, якое ўзыняла

ў 1933 годзе па загадзе СНК БССР, калі расстралялі амаль усіх, хто пісаў па-беларуску. Гэта не самастойная мова, а адпаведнік расейскай савецкай мовы, пераклад з расейскай савецкай мовы на беларускую. Гэта двойчы не самастойная мова. Ёю нельга па-людзку гаварыць з дзецімі, бо нельга гэта з дзецімі гаварыць з партыністкай пастаўнай. Гэта мёртвая мова. Яна сапраўды чэрствая і яе спрэядліва называюць «ісковерканным рускім языком». Беларуская савецкая мова — больш савецкая, сацыяльная, чым беларуская, нацыянальная.

СВАБОДА яя можа выходзіць на мёртвай мове работу. Пастарайтесь зразумець нас, і тады мы разам будзем трошкі бліжэй да сапраўднае СВАБОДЫ.

ПАДПІСКА, ПАДОБНАЯ ДА САМАГУБСТВА

Гадоў 10 ці 15 назад знаёмы аднаго майго знаёмца напісаў апавяданьне, дзе галоўнымі героямі былі браты Капэзэсцавы. Тады гэта было съмешна. А цяпер нехта ў нашым грамадзстве мусіць стаць капіталістам.

Парткамы, райкамы, гаркамы КПСС зараз ліхаманкава зарабляюць гроши і гэтак жа ліхаманкава ўкладаюць іх у вытворчасць.

Няўжо гэта яны — браты Капэзэсцавы, стануць капіталістамі, гаспадарамі нашага жыцця! Выходзіць, яны. Учараашнія агітаторы за ўсеагульную роўнасць і супраць эксплюатацыі першых надзенуць цылінды і пакажуць нам, што такое клясычны капіталізм на ўзор мінулага стагодзьдзя. І пакуль мы будзем марыцца пра швэдзкі сацыялізм, пра

Падпіска. І мы, грамадзяне, якія падпісаліся на «Правду», «Звязду», «Советскую Белоруссию» і іншыя «плоралістычныя» органы — мы спрычыніліся да ўзгадаванняя вялізнага маложа, які заўтра зьявіца «невядома адкуль» ды нас жа і зжарэ.

С. П.

Газэта,
на якую варта
звярнуць увагу —

НАВІНЫ

БНФ «Адраджэнне!»
НАВІНЫ —

гэта інфармацыя з першых вуснаў пра справы палітычнае апазіцыі ў Рэспубліцы і за мяжамі.

НАВІНЫ —

гэта дэмакратычны погляд на жыццё, гэта адкрытая для палемікі недагматычная пазіцыя.

НАВІНЫ —

гэта пошук беларускага шляху да незалежнасці і волі.

НАВІНЫ —

гэта лёгіка палітычнае барацьбы і ўвес спектр эмоцый духоўнага Адраджэння.

НАВІНЫ —

гэта вельмі сур'ёзна і вельмі жыва — пра тое, што баліць і тое, што цешыць.

Сталыя аўтары

НАВІНАЎ:

Зянон Пазняк і Вінцук Вячорка, Віктар Івашкевіч і Юрый Хадыка.

Час падпіскі неўзабаве міне.

Няхай гэта будзе ВАШ выбар —

НАВІНЫ

БНФ «Адраджэнне!»

«... Без цябе бальшавікі абыдуща!»

Управа БНФ распаўсюдзіла Зварот наступнага зъвесту:

«ХЛОПЕЦ! Увосень цябе забіраюць у армію? Дарагі чалавечы Вашаму сіну прыйшла павестка ў армію? — Тады гэты зварот — да вас.

Са страхам праводзяць дзеяцей у Савецкую Армію. Гэтая армія душыла свабоду венгерскага, чэскага і славацкага народаў. Гэтая армія забівала сапёрнымі лапаткамі жанчын у Тблісі. Гэтая армія дзесяць год вяла антынародную вайну ў Аўгустаўне. Маскве патрэбна такая армія, а Беларусі?

Беларусь аплаціла маскоўскія аванцыюры крывію тысячам сваіх палеглых сыноў. Гэтага аказалася мала, і зараз, калі ў далёкіх рэспубліках палаюць міжнацыянальныя пажары, тушиць іх зноў шлюць нашых хлопцаў.

Ва ўсіх рэспубліках пачаўся рух супраць службы ў гэтай арміі.

Маўчыць толькі Беларусь.

Маўчыць наша Бацькаўшчына, якую спакала страшная бяда Чарнобыля. Маўчыць мірная Беларусь, цэла якой утыканы савецкім ядзернымі базамі. Маўчыць і паслухмяна шле эшалон за эшалонам — штогод десяткі тысяч — сваіх хлопцаў на смерць і калецства ў далёкія азіяцкія рэспублікі, на зьдзекі «дзедаўшчыны» ў каторах.

Можа, досьць?

Вярхоўны Савет БССР абвясціў Беларусь зонай нацыянальнага экалагічнага бедства. Для будаўніцтва жыльля чарнобыльскім перасяленцам не хапае рабочых рук. На Беларусі расце злачыннасць, мы ня можам быць спакойныя за сваіх дачак, жонак, сясыёр і сябровак, а ў міліцыі

катастрафічна не хапае людзей.

БНФ «Адраджэнне» патрабуе, каб нашыя хлопцы праходзілі службу толькі на Беларусі:

— альбо ў рэспубліканскім войску, якое створыцца на падставе прынятай ВС БССР Дэкларацыі аб суверэнітэце;

— альбо ў органах правапарадку;

— альбо замест службы адпрацуўвалі на будоўлях для чарнобыльцаў.

Усім, хто адмаўляеца ісьці служжыць у Савецкую Армію, раім славы у Вярхоўны Савет БССР, на імя дэпутата Ул. Грыбанава, тэлеграму прыблізна такога зъвесту:

Не жадаю служыць чужым інтарэсам. Хачу служыць свайму народу на роднай зямлі. Гатовы будаваць жыльё для чарнобыльскіх перасяленцаў, служыць у міліцыі. Подіс. адрес.

Змагацца лячгэй гуртам. Заклікаем ствараца Камітэты салдацкіх маци і згуртаванні прызыўніку. Запрашаем для парада і карадынацыі ў гарадзкія і раённыя Рады БНФ.

19-я Сустрэча Беларусаў

Паўночнае Амэрыкі

З рэзалюцыі 19-й Сустрэчы Беларусаў Паўночнае Амэрыкі ў Кліўлендзе

2. Зьвярнуцца з просьбай ад імя беларускіх грамадаў у ЗША і Канадзе да Кангрэсу ЗША і Парламенту Канады, каб у Амэрыку і Канаду былі прынятыя квоты імігрантаў з ліку жыхароў найболыш заражаных мясцовасцяў чарнобыльскай зоны Беларусі.

3. Падтрымаць і далей дзеянасць Беларускага Народнага Фронту, скіраваную на ратаваньне жыхарства ад Чарнобыльскай рацыяцыі, на ратаваньне беларускага нацыі ад культурнага занядобу, да якога давяла аднапартыйная систэма.

4. Рабіць заходы для пабудовы коштам амэрыканскіх і канадскіх фондаў анкалягічнага шпіталя ў Беларусі, у якім лячыліся-б ахвяры чарнобыльскай рацыяцыі ды ў якім працавалі-б таксама і лекары з Амэрыкі й Канады.

5. Спрыяць усімі магчымымі способамі эканамічным, і гандлёвым сувязямі паміж амэрыканскім, канадскім ды іншымі заходнімі фірмамі, з аднаго боку, і пры-

Прывітанье
ад Прэзідэнта Джорджа Буша
19-й Сустрэчы Беларусаў
Паўночнае Амэрыкі

Белы Дом
28 жніўня 1990

Я з прыемнасцю перадаю свае найцяплейшыя прывітаныні ўсім, хто прыбыў на 19-ю Сустрэчу Беларусаў Паўночной Амэрыкі. Я асабліва вітаю нашых гасцей з Савецкага Саюзу.

На працягу апошняга году, у часе якога адважныя мужчыны і жанчыны распалілі агні свабоды па цэлай Усходняй Эўропе, мы сталіся съведкамі адноўленага ўздыму этнічнай гіднасці і культурнай самасъведомасці як у гэтым рэгіёне сьвету, гэтак і ў Паўночной Амэрыцы. Злучаныя Штаты — гэта нацыя імігрантаў, і мы падзяляем помніа адчуваюне роднасці з народамі краёў нашага паходжання. Гэтак, мы з гордасцю пераходзім шмат розных звычаяў і традыцыяў, зь якіх складаецца такая вялікая частка наше культуры спадчыны.

Ушаноўваючы ўнікальную спадчыну Беларускага народу і шматлікія выпадкі ўкладу, зробленага Беларусамі ў Злучаныя Штаты й Канаду, гэтая Сустрэча таксама падкрэслівае наша пачуцьцё прыязні да тых, хто жыве на вашых айчынных землях. Народ Беларусі імкненца будаваць там, дзе камунізм будаваў, і я далаучаюся да вашае ўрачыстасці, якая адзначае ягоныя адноўленыя спадзяванні на будучынно.

Барбара далучаеца да маіх найлепшых пажаданьняў вам прыемнае сустрэчы. Благаславі вас Божа.

ДЖОРЖ БУШ.

батнымі прадпрыемствамі Беларусі, з другога.

7. Падтрымаць справу як мага больш шырокага наўуковага, культурнага і турыстычнага абмену паміж Паўночнай Амэрыкай і Беларуссіяй, прыезду ў Злучаныя Штаты й Канаду беларускіх студэнтаў на наўку, спэцыялісту рознага профілю, у тым ліку сельскагаспадарчага, на практыку, моладзі на азнямленні з жыцьцём Беларусаў Амэрыкі й Канады.

10. Мы зварачаемся з просьбай да ўладаў Беларускай ССР, каб было спынена накладаньне мыта на дазыметры, якія жыхары Рэспублікі дастаюць ад сваіх суродзічаў з-за мяжы.

Кліўленд, Агаё, ЗША

Нядзеля, 2 верасня 1990 году.

19-Я СУСТРЕЧА БЕЛАРУСАЎ
ПАУНОЧНАЙ АМЭРЫКІ.